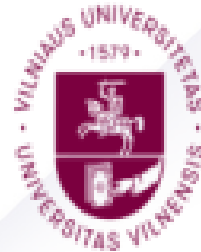


CHERNIVTSI
LAW SCHOOL



КАФЕДРА
ПРОЦЕСУАЛЬНОГО
ПРАВА



ZENTRUM FÜR
OSTEUROPÄISCHES RE
(ZOR)



ЮРИДИЧНИЙ
ФАКУЛЬТЕТ
Львівський університет



Кафедра
конституційного
права України
ІНСТІТУТ Філософії Мудрості



ПРАВО-JUSTICE



СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

VII Міжнародна науково-практична конференція

УДК 342(477)(082)

М 34

Редакційна колегія:

Щербанюк Оксана Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (голова);

Слінько Тетяна Миколаївна, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного права України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (27 жовтня 2023р., Чернівці)/ редкол.:

О.В. Щербанюк та ін. - Чернівці: 2023. - 666 с.

До збірника увійшли матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні» (Чернівці, 27 жовтня 2023 р.)

Редколегія не несе відповідальності за науковий зміст і виклад матеріалів, що були подані у рукописах.

ПРОБЛЕМИ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Остафійчук Людмила Аурелівна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри процесуального права

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

(м. Чернівці, Україна)

Доступність правосуддя для кожної особи забезпечується відповідно до Конституції України та в порядку, встановленому законами України, що згідно ч. 3 ст. 7 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» є складовою права на справедливий суд. В цьому аспекті пропонується до розгляду проблемне питання щодо відкритості судового процесу у справах про притягнення до адміністративної відповідальності та наскільки норми Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) відповідають ст. 129 Конституції України, ст.ст. 7, 11, 14 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Науковою спільнотою і практиками неодноразово вказувалося на морально застарілий КУпАП, який до цього часу зберіг обвинувальний ухил. Про це свідчить відсутність у ньому навіть згадки про принцип верховенства права, який є керівним постулатом для судді при здійсненні правосуддя, адже ст. 129 Конституції України так і називається: «Суддя, здійснюючи правосуддя, є незалежним та керується верховенством права». Отже прямою нормою Конституції України суддю зобов'язано враховувати, що не матеріали адміністративного провадження є головними при вирішенні справи, а саме людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Стаття 268 КУпАП визначає право особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, бути присутньою при розгляді справи про адміністративне правопорушення. Під час відсутності цієї особи справу може

бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

Інформування про розгляд справи передбачено шляхом вручення повістки особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, не пізніше як за три доби до дня розгляду справи в суді, в якій зазначаються дата і місце розгляду справи (ст. 277-2 КУпАП). Проте в більшості випадків судами не надсилаються судові повістки у спосіб, визначений ст. 277-2 КУпАП, насамперед, з причини відсутності належного фінансування судових органів на ці цілі.

Частково питання належного повідомлення про розгляд справи у суді вирішується шляхом надсилання судами судової повістки в електронній формі за допомогою SMS-повідомлення на мобільний номер телефону особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, за згодою такої особи, що відображена у його власній заяві. Як правило такі заяви відбирають посадові особи, уповноважені на фіксування адміністративних правопорушень, під час складання протоколів.

У переважній більшості випадків судами відправляються повідомлення про дату та час розгляду справи у суді у месенджер за допомогою програмного додатка «Viber».

SMS-повідомлення – технологія прийому та надсилання коротких текстових електронних повідомлень, яка входить до стандартів стільникового зв'язку, згідно якої судова повістка надходить до абонента мобільного оператора Київстар, МТС, Life під коротким альфануметричним ім'ям SUDPOVISTKA (замість номеру телефона відправника).

Месенджер – служба для обміну текстовими повідомленнями між мобільними або стаціонарними засобами користувачів через мережу Інтернет, яка має відповідний програмний додаток.

Видається, що особливої різниці між цими повідомленнями, які надсилаються на мобільний телефон, не має. Проте це не так. І справа не в тому,

що за кожне SMS-повідомлення стягується плата мобільним оператором, а за повідомлення у Viber – ні, адже у пакеті послуг вже оплачено певну кількість гігабайтів мобільного Інтернету. З огляду на економію державних коштів, виділених судам для відправлення кореспонденції, це зрозуміло. Але з точки зору дотримання законних прав особи на інформування про розгляд справи у справах про адміністративне правопорушення – ні.

По-перше, Порядок надсилання повідомлень і викликів учасникам судового процесу в електронній формі, затверджений наказом Державної судової адміністрації України 23 січня 2023 року № 28, був розроблений відповідно до ч.1 ст. 135 Кримінального процесуального кодексу України, ч. 13 ст. 128 Цивільного процесуального кодексу України, ч. 6 ст. 120 Господарського процесуального кодексу України, ч. 1 ст. 129 Кодексу адміністративного судочинства України [1]. Вочевидь, що на КУПАП його дія не поширюється.

По-друге, зразок Заяви на отримання судових повісток, повідомлень і викликів в електронній формі, затверджений вказаним Порядком, має іншу форму та зміст, аніж Заява про отримання судової повістки в електронній формі за допомогою SMS-повідомлення, яка пропонується для заповнення посадовою особою, уповноваженою на фіксування адміністративних правопорушень, під час складання протоколів.

По-третє, судова повістка, яка надсилається судом у месенджер за допомогою програмного додатка «Viber» потрапляє у розділ цього додатка під назвою «Бізнес чати», який, як правило, не відкривається особою, яка викликається у судові засідання, з причини, що цей чат використовується бізнесом у рекламних цілях.

По-четверте, якщо особа подала заяву про надсилання їй судової повістки шляхом SMS-повідомлення, то, відповідно, вона буде контролювати надходження саме SMS а не Viber-повідомлення на телефон.

По-п'яте, якщо особа надала згоду на отримання судового виклику шляхом SMS-повідомлення, то це означає, що бажає бути присутньою при розгляді власної справи і цій особі є про що повідомити та надати додаткові докази своєї

невинуватості суду. У такому разі суд зобов'язаний надіслати повідомлення про розгляд справи саме у такий спосіб, про який явно і чітко дала згоду особа, яка притягується до відповідальності.

З огляду на викладене, можемо констатувати, що відбувається масове порушення прав осіб, які притягуються до адміністративної відповідальності, щодо не повідомлення у встановлений КУпАП або висловлений такими особами спосіб повідомлення про дату, час та місце розгляду їх справ у суді.

Вказана проблема не вирішується й за допомогою можливостей апеляційного перегляду справи щодо виправлення судами апеляційних інстанцій помилок судів першої інстанції, які розглянули справу про адміністративне порушення без належного повідомлення особи про розгляд її справи. Як правило, на надсилання постанови суду у справі про адміністративне правопорушення у судів першої інстанції фінансування є. Однак надсилання судового рішення відбувається у такий строк, що особа, яка не була присутня на розгляді справи, одержує судове рішення або у останній день строку апеляційного оскарження постанови суду, або після спливу десятиденного строку на оскарження постанови суду у справі про адміністративне правопорушення. Замість апеляційного перегляду справи та поновлення строків для апеляційного оскарження, суди апеляційної інстанції зазначають, що саме особа не вжила заходів для того, щоб дізнатися про результат судового розгляду і не скористалася своїм правом подати апеляційну скаргу в строк, встановлений приписами ст. 294 КУпАП [2]. Отже відбувається порушення принципу забезпечення права особи на апеляційний перегляд справи, зумовлене не бажанням апеляційних судів витратити зайвий час на перегляд справи про адміністративне правопорушення. Ми констатуємо відсутність доступу до правосуддя, а особа, яка притягнута до адміністративної відповідальності з порушенням судами основних засад здійснення правосуддя, втрачає довіру до правосуддя. У цьому полягає основна причина масової недовіри українським судам і безкінечних реформ судової системи України.

З цього можна зробити висновки: 1) належне інформування особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, є складовою доступу особи до суду і обов'язком для національних судів; 2) в силу приписів конституційних принципів судових розглядів справ особі, яка притягується до адміністративної відповідальності процесуального законодавства, має бути забезпечено апеляційний перегляд постанови суду першої інстанції; 3) змагальність сторін у судовому процесі – один із аспектів принципу рівності всіх перед законом і судом, відповідно до якого від судді вимагається, щоб він надав рівні можливості сторонам для відстоювання своїх доводів і заперечень, що має бути відображено у судовому рішенні.

Список використаних джерел:

1. Порядок надсилання повідомлень і викликів учасникам судового процесу в електронній формі, затверджений наказом Державної судової адміністрації України від 23.01.2023р. № 28.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0028750-23#Text>

2. Постанова Чернівецького апеляційного суду від 05.07.203 р. у справі № 715/1819/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111991646>

JUDGEMENT-DRAFTING OR HOW CAN WE ACHIEVE BETTER JUDICIAL REASONING?

Prof. Dr. Jurgita Paužaitė-Kulvinskienė

Head of the scientific centre “Administrative Law and Administrative Justice”

Vice-Dean for Science of the Law Faculty of the Vilnius University

The primary objective of my presentation is to provide a comprehensive overview of the quality standards of court decision in court proceedings. *First* the legal framework concerning the monitoring and assessment of the quality of court decisions will be analysed. It includes extensive documentation and legal arguments based on the comprehensive European legal framework. To this regard the (i)